

УДК37.036

Левченко К.- ст. гр. ЗПР-23

*Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг*

## **РОЛЬ МОВИ У ФОРМУВАННІ ТА ЗБЕРЕЖЕННІ ТА ІДЕНТИЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ІДЕНТИЧНОСТІ**

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-гуманітарних наук,  
кандидат філологічних наук  
Гончаренко О.М.

Levchenko K.

*State University of Economics and Technologies, Kryvyi Rih*

## **THE ROLE OF LANGUAGE IN THE FORMATION AND PRESERVATION OF THE IDENTITY'S NATIONAL CHARACTER**

Supervisor: Honcharenko O.M.

Ключові слова: українська мова; національна ідентичність;

Keywords: Ukrainian language; national identity;

Мова є символом народу. Аналіз її ролі допомагає розкрити механізми формування національних ідентичностей та традиційних особливостей. Проведені дослідження можуть призвести до важливих висновків щодо збереження мовних та культурних традицій.

Огляд важливості мови у цих процесах є ключовим для розуміння, підтримки етнічної самобутності. Вони дозволяють зробити висновки щодо збереження традицій, а також розробити стратегії та політику, спрямовані на підтримку багатомовності в сучасному суспільстві. Такі дослідження відкривають можливості для поглибленого вивчення взаємозв'язку слів, що є важливим в контексті глобалізації.

Рідна мова є предметом інтересу для багатьох науковців: І. Дзюба «Бо то не просто мова, звуки...»[1]; Л. Костенко «Україна як жертва і чинник глобалізації катастроф»[2]; П. Мовчан «Вертикаль слова: статті, передмова, інтерв'ю»[3]; П. Щербань «Як рятуватимемо Україну і мову її солов'їну»[4]; В. Яворівський «Що ж ми за народ такий?»[5] та інші. У своїх працях вони розглядають її як універсальний феномен буття та свідомості нації.

Українська мовознавиця Світлана Єрмоленко відзначила: «Мова становить невичерпне джерело пізнання життя народу, його історичної долі й особливостей світосприймання. Бо ж спочатку було Слово» [6, с.425]. У своїй монографії «Мова і українознавчий світогляд» систематично досліджує мову як знакову систему, як соціальне явище та як ключовий аспект світогляду. Вона звертає увагу на проблеми взаємозв'язку мови з етносом і державою, універсалізму української мови та розкриває значення терміну "рідна мова" через термінологічний аналіз.

Петро Кононенко, учений-українознавець, у підручнику «Українознавство» підкреслив: «Мова – це аналог природного буття, духовної сфери, характеру й долі народу, і – як народ – має свій внутрішній – єдиний і неповторний! – лад; як і народ – свою ментальність».[7, с.137] У своїй праці він наголошував, що розуміння мови допомагає краще зрозуміти культурний контекст та духовність народу, його уявлення про світ та місце у ньому. Таким чином, слово стає не лише інструментом спілкування, але й ключем до розуміння ідентичних особливостей народу.

Кандидат філологічних наук Ангеліна Пономаренко у своїй концепції "Мова як українознавство" вперше висунула ідею мовної особистості, що формується під

впливом українознавчої освіти. Ця ідея базується на освоєнні мови, що дозволяє особистості висловлюватися в різних сферах життя. У дослідженнях С. Я. Єрмоленко вказує на потребу гармонійного поєднання грамотності, лінгвістичного мислення та національно-мовної свідомості, яке сприяє створенню національно-мовної картини світу [8]. Розширено розглянуто курс стилістики, як навчальної дисципліни та наукової галузі, у підручнику мовознавиці Любові Мацько "Стилiстика української мови". Представлено теоретичні аспекти, включаючи джерела виникнення та формування лінгвостилістики, визначення і класифікацію стилів, аналіз розвитку стилів та підстилів української мови [9]. Тож, вище наведені наукові дослідження видатних вчених відображають значущість мови у формуванні народу. Наш аналіз спрямований на цінності та вплив рідного слова на творення ідентичності нації.

Слід звернути увагу на слова, зазначені у працях І. Огієнко : «Завдяки мові люди й народи можуть ставати двигунами вселюдського поступу, а без неї – лошатами біля чужих возів» [10, с.8]. Саме вони нагадують нам про важливість мови як розвитку, самовираження та просування вперед суспільства. Вона відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні та збереженні національного характеру, ідентичності та є ключовим елементом культури, об'єднує наші погляди, цінності, історію. Вміння володіти словом допомагає людям відчувати себе частиною певної спільноти чи нації, його підтримка сприяє розвитку освіти, що в свою чергу підвищує рівень освіченості суспільства.

Українська мова є символом національної самосвідомості та незалежності рідного народу. Її використання сприяє підтримці єдності та усвідомленню власної народної спадщини. Саме вона стала символом боротьби народу за свою незалежність та свободу. Після Революції Гідності багато громадян України почали пишатися своєю мовою та культурою. Навіть коли Руслана Лижичко виконала українську пісню на Євробаченні, це показало світу силу слова та глибокий патріотизм, який воно несе. Тому висловлення "Слава Україні!" звучало як з промовистих слів українця, що прагне до свободи й незалежності для свого народу, так і з уст іноземця, який підтримував ці прагнення та був готовий захищати їх.

Підтримка рідної мови сприяє розвитку мовної освіти та літератури, що в свою чергу підвищує рівень освіченості суспільства. Таким чином, національна культура еволюціонує через мову і завдяки їй. Її втрата означає втрату державного спадку. Слушними є слова Л. Костенко: «Нації вмирають не від інфаркту, спочатку в них відбирають мову».

Отже, українська мова має величезне значення для формування та збереження національного характеру та ідентичності народу. Її захист, розвиток та використання є важливими завданнями для підтримки самобутності та народного об'єднання. Шанування та підтримка рідної мови сприяє зміцненню зв'язків між поколіннями та збереженню культурного спадку для майбутніх поколінь.

#### **Література:**

1. Дзюба І. М. Бо то не просто мова, звуки...: цикл статей / І. Дзюба.-повторне вид., зі змінами і доповн. – Дрогобич: Коло, 2012.
2. Костенко Л. Україна як жертва і чинник глобалізації катастроф [Текст] / Л. Костенко // Освіта і управління.- 2004.
3. Мовчан П. Вертикаль слова: статті, передмови, інтерв'ю / ред. упор. М. Васьків. Київ: Ярославів Вал, 2022.
4. Щербань П. Як рятуватимемо Україну і мову її солов'їну[Текст] /// Освіта.- 2008.
5. Яворівський В. Що ж ми за народ такий?..: Книга четверта. Хроніка розчарування і надії. К. : Укр. Письменник, 2010.
6. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд: монографія.- К.: НДПУ, 2007.
7. Кононенко П. П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. –К., 2005.
8. Пономаренко А. Концепція «Мова як українознавство»: етапи становлення/ А. Ю. Пономаренко-Українознавство.-2008
9. Мацько Л.І. Стилiстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. — К.: Вища шк., 2003.
10. Огієнко І. Як живе кожна мова. Варшава: Рідна мова, 2019. с.8.